

Fjerde Delen.

Inledning till Räknekonsten, eller huru
lille Lars lärde sig att räkna.

Den lille Anders kunde ej räkna, och viste ej ännu, huru mycket ett Duffin eller ett Tjog var. Då han en gång skulle köpa ett duffin knappar, feck han ej mer än 9 stycken, och viste derföre icke, om han feck för många eller för få.

Detta märkte hans Broder Lars, och bad sin Lärare, att han ville lära honom att räkna, på det att det samma ej skulle hända honom. Det vill jag gerna göra, sade Läraren, men du måste också gifva väl akt. Derpå gjorde han först med krita en stor . på den svarta taflan och sade: det är ett. Strax derefter skref han .. och sade: det är två, och således fortfor han på följande lätt:

	En	två	tre	fyra
...
...
fem	sex	sju	åtta	
...	
...	
...	nio	tio		

Deſſa punkter måſte Lars räkna några gån-
ger efter hvarandra, och på det ſättet lärde
han inom få dagar att räkna. Allt ſkedde med
punkter på taflan. Derefter ſkref han ockſå
förſt nollan och ſedan de nio tal med tecken,
ſom man kallar ſiffror.

0 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Men, ſade Läraren, det kommer allt an
på, huru många tal du tager, och hvilket ſtäl-
le du gifver hvart tal; Ty man räknar ej, ſom
man ſkrifver, från vänſter till höger, utan från
höger till vänſter. Den första ſiffra betyder
ſåledes Ett, den andra Tio, den tredje Hun-
dra och den fjerde Tuſen.

4321 betyder alltså fyra tuſen, trehundra,
två tiar (tjugu) och en, det är fyra tuſen,
tre hundra, tjugu en.

Den ſom vill lära att räkna, måſte derför
i ſynnerhet gifva akt på de ſtällen, der ett
tal ſtår.

1	i andra rummet	betyder tio	10
2	—	tjugu	20
3	—	trettio	30
4	—	fyratio	40

Åfvenſå betyder

1	i tredje rummet	Etthundra	100
2	—	Tvåhundra	200
3	—	Trehundra	300

och i fjerde rummet

ett, två, tre o. ſ. v. tuſen 1000.

0 betyder ej något, då der ej ſtår något
tal på vänſtra ſidan om det 01 och 02
är ej mindre och ej mer än 1 och 2. Men ſå
ſnart ſom 1 eller flere ſiffror ſtå på vänſtra ſidan

af den gifna o, gifver det firax talet ett tio gånger högre värde.

10	heter	tio
200	—	tvåhundra,
3000	—	tretusen.

Huru uttalar du således följande tal:

1	2	3	4
11	22	33	44
111	222	333	444
1111	2222	3333	4444
101	205	1001	
110	250	1010	
102	306	2113	
120	360	5490	
124	808	9099	
142	880		

Kort Räknekonst.

Man räknar, när man lägger ihop, tager ifrån, föröker och delar, eller, som man annars kallar det, adderar, subtraherar, multiplicerar, och dividerar. — Dessa fyra fätt att räkna på, som äfven kallas de fyra Species, vill jag här korteligen lära dig.

Att lägga ihop eller addera.

Jag vill antaga, att ett Barn har af sin Fader fått fem äpplen, och att Modren gifver det fyra. Huru många äro det? — Nio. Vill du nu fätta det upp på taflan, skrifver du först 5, derunder 4, gör så en strek, och fätter derunder 9.

$$\begin{array}{r} 5 \\ 4 \\ \hline 9 \end{array}$$

Det kallar man att addera.

Att taga ifrån eller subtrahera.

Detta är tväremot att addera. Här tager man något bort, i stället för att man i förra fättet att räkna lägger något till. Till exempel: Ett barn har 9 äpplen, men tager deraf 4 och gifver sin Broder, huru många blifva nu kvar? 5. Sätt först 9 och derunder 4, gör så en strek, och skrif derunder 5.

$$\begin{array}{r} 9 \\ 4 \\ \hline 5 \end{array}$$

Att föröka eller multiplicera.

Ett Barn får hvar vecka af sina Föräldrar 4 skill. huru många gör det uti 4 veckor? — 16 skill. Skrif nu först antalet af skillingar och derunder antalet af veckor; gör så en strek under dessa och läs 4 gånger 4 är 16.

$$\begin{array}{r} 4 \\ 4 \\ \hline 16 \end{array}$$

Att dela eller dividera.

Jag har 15 äpplen; dessa vill jag dela emellan mina trenne kamrater, huru många får då hvar och en, när jag vill gifva dem alla lika många. Jag sätter då antalet af de 15

äpplen, som jag vill gifva bort, gör på hvarde-
ra sidan en strek, och sätter antalet af mina
kamrater, som är 3, till vänster om streken,
och säger:

$$\begin{array}{r|l|l} 3 & 15 & 5 \\ & \underline{15} & \\ & 0 & \end{array}$$

Tre i 15 kan jag fem gånger: dessa fem
läggs till höger vid streken och förökas eller
multipliceras med det främsta talet 3, så att
jag säger: 3 gånger 5 är 15; dessa 15 läggs
ned inunder och dragas från hufvudsumman,
hvaraf då intet blir öfrigt, och följakteligen
ses, att jag har räknat riktigt.

Förslag till ett litet Barnbibliotek.

Afhandling om de fördelar, som vinnas
derigenom, att Mödrarna själva ge di åt sina
Barn, af A. Hedén. Stockh. 1786. 8:o.

Goda råd till Mödrar öfver de viktigaste
punkter vid Barns fysiska uppfostran i de för-
sta åren, af Hufeland. Öfvers. af Wahrman.
Örebro, 1805. 12:o.

Om Själens bildning under barndomens
första och andra år. Götheb. 1798, 12:o.

Anvisning till en förvärd barnuppfostran
af Salzman. Öfvers. Upsala 1794. 8:o.

Carl Gran, eller Anvisning till en förnuft-
tig Barnuppfostran, af Salzman. Öfversatt af
Wänman. Stockh. 1798. 8:o.

Priskrift af Oelt rörande sättet att hos
Barn och Ungdom förekomma Otukt och Sjelf.